

Herolden

December 2008

Årgang 12 Nummer 4

Efterår

Fotograf: Martin Holm

Udgivet af: Vennekredsen

Bornholms Middelaldercenter
Stangevej 1.
3760 Gudhjem.

Tlf. 56 49 83 19

www.bmc-vennekreds.dk

Redaktion:

Pia Girotti	56 49 83 63
Bjørn Ørding-Thomsen	56 47 01 12
Ole Boyer Pedersen	56 49 81 41

Ansvarshavende:

Niels Erik Rasmusen 56 49 83 19

Indlæg til Herolden:

herolden@bornholmsmiddelaldercenter.dk

Herolden udkommer 4 gange om året.

1/3, 1/6, 1/9 og 1/12

Deadline den 15. i måneden før

udgivelsen.

Oplag ca. 300

Indhold

- 3 Nyt fra centret
- 7 Ny medarbejder
- 8 Buelavets tur til Odense
- 11 Julehilsen
- 12 Birgitta
- 16 Buelavets tur til Hamar
- 20 Hvorfor synger vi
- 22 Hvem var Knud den Hellige
- 24 Han skød papegøjen
- 25 Vinterens kursusweekender
- 25 Nyt fra lavene
- 26 Vennekredsen og lavene

Hvor der ikke er anført navn på fotografen, er billederne taget af redaktionen.

BJARNE KALF HANSEN

Åbent mandag-fredag kl. 8.30-17.00

Bjarne Kalf Hansen ApS
V/aut. El-installatør Thomas Frigaard
Godthåbsvej 45 · 3751 Østermarie
Telefon 5647 0357
Mail: info@bjarno.dk
www.bjarno.dk

PS Professionelt El-Samarbejde

Nyt fra centret

Af Niller

Dårligt besøgstal i 2008

Centret var første gang, siden centrets start for 12 år siden, ude for en nedgang i besøgstallet. Besøgstallet faldt fra 57.700 til 52.200 – en nedgang på i alt 5.500, svarende til en nedgang på ca. 10%. En stor del af nedgangen skyldes, at vi i 2008 valgte at holde 1 uges marked i stedet for 2 uger som i 2007.

Men selv om der totalt set blev tale om en nedgang, - så var der endnu engang stigning i vores besøg af lejrskoleelever. Siden de første lejrskoler startede med at komme til Centret i 1997, har der været en årlig fremgang på imellem 15 og 30%, - og 2008 blev da heller ingen undtagelse, idet der kunne måles en fremgang på hele 20%. - Dejligt er det at kunne konstatere en fremgang midt i en nedgang.

Det er dog ikke kun Bornholms Middelaldercenter, der har kunnet notere sig en kraftig nedgang. Faktisk ser det ud til, at hele den bornholmske turistbranche har oplevet en nedgang på imellem 8 og 20%, - og ikke nok med det, - udviklingen ser ud til at være den samme i hele landet. Alle melder om nedgang, – og det vil for nogles vedkommende nok også komme til at betyde, at nøglen må drejes rundt.

Så galt går det heldigvis ikke med vores center. Selvom vi kommer ud af året med et underskud på ca. 700.000 kr., kommer ”livet” til at gå videre, - om end på nogle nye og skræbende vilkår. Kommunen har besluttet at bevillige centret 300.000 kr. mere i

Vi skærer ind til benet

årligt driftstilskud – og dette, sammenholdt med en nedskæring i medarbejderstaben på 4 årsværk, betyder det, at vi kan få vendt den negative udvikling til en positiv udvikling. Centret har udarbejdet en 4-årig handlingsplan, der skal sikre vores eksistensgrundlaget ud i fremtiden, - og Centrets medarbejdere har taget arbejdshandskerne på og er klar til at tage imod udfordringerne med krum hals.

Jeg vil gerne overbringe en stor tak til de politikere og embedsmænd, der valgte at hjælpe middelaldercentret igennem dets hidtil værste krise.

2 ugers marked i 2009

Med erfaringerne fra dette års marked har vi besluttet at vende tilbage til et 14 dages middelaldermarked. Markedet kommer til at ligge i ugerne 29 og 30.

Som noget nyt har vi valgt at nedprioritere ridderturneringen. Siden vi i 1994 startede med at holde middelaldermarked ved Hammershus, har ridderturneringen været fast

Ingen riddere!

inventar – men nu har vi besluttet, at der skal ske en fornyelse. I stedet for ridderturneringen vil vi satse pengene på de bløde værdier. Således vil man på selve markedspladsen komme til at opleve en langt større intensitet – en syden og en boblen af alskens underholdning. Musikere og skuespillere vil tage førertrøjen på, og give os alle en uforglemmelig oplevelse.

Planlægningen er meget langt fremme, og inden nytår vil vi kunne fremlægge det nye og endelige program. *Glæd jer til det!*

Nyt markedskoncept

Vi vil prøve at udvikle et helt nyt markedskoncept.

I dag betales store summer til

Vi drager hertil af lyst ..

forskellige aktører for at deltage. I fremtiden vil vi satse på gennemførelse af omkostningsfri workshops, foredrag, filmforevisninger samt mange andre arrangementer indeholdende oplevelser og læring. Ideen er at gøre Bornholms Middelaldermarked til det marked, hvortil man drager for, af lyst, at møde andre ligesindede, udelukkende på grund af det gode samvær og muligheden for at dygtiggøre sig inden for sit store interesseområde: Middelalderen.

Middelalderunivers

Selv om krisen kradser – er Bornholms Middelaldercenter inde i en rivende udvikling. ”Bornholms Middelalderunivers”, som jeg tidligere har beskrevet, er nok det projekt, der kan komme til at betyde mest for Centrets fremtid.

Projektet, som skal gøre Centret til en international fyrårnsattraktion og hele Bornholm til en helårs-turismdestination inden år 2015, har nu været i gang i 1½ år. Visitdenmark og 6 andre udviklingsdestinationer – har sammen arbejdet sig frem mod det endelige mål – og vores gennemarbejdede projekt vil være klar til en præsentation inden udgangen af 2008.

Projektet hviler på 3 ben: Opgradering af det eksisterende middelaldercenter, bygning af et Historama (en slags middelalder-experimentarium), en tematiseret ferieby og et tematiseret hotel. Arkitekter, konsulenter og turismeforskere har haft travlt med at lave markedsanalyser, fisibility-studies, byggetegninger og anlægsberegninger – så nu er vi endelig ved at være klar til at gå ind i den næste fase, som handler om finansieringen af den store vision. Hvis alt går efter planen, vil det første spadestik kunne tages i foråret 2010. Først i det nye år vil der blive nedsat en ø-dækkende synergigruppe, hvis vigtigste opgave vil være at sørge for, at projektet genererer helårsturisme på hele Bornholm.

Det er rigtig spændende at være med i et så visionært projekt, - og samtidig er det også en dejlig fornemmelse at kunne være med til at virkeliggøre Regionskommunens Turisme- og Erhvervsstrategi.

Pensionister, krydstogtturister og grupperejser

I 2009 vil vi fra Centrets side gøre en stor indsats for at udvikle nye koncepter særligt målrettet nye kundegrupper. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi hidtil har haft børnefamilierne som vigtigste målgruppe. Dette vil vi selvfølgelig fortsætte med, - men nu er turen også kommet til pensionister, krydstogtturister og grupperejser. For at kunne tilfredsstille disse grupperes behov, vil der på Centret blive foretaget en radikal ændring af pladsens oplevelses-øer. Således vil der

fra næste år være et specielt område for lege og ”Prøv selv aktiviteter”. Dette betyder, at vi får mulighed for at skille de mere støjende aktiviteter fra de aktiviteter, der kræver ro og fordybelse. Krydret med en obligatorisk guide og en kop dampende kaffe, håber vi at kunne tilfredsstille gruppernes ønsker og behov.

Prøv selv - det er sjovt!

Vi ser frem til at servicere disse nye grupper i 2009.

Dukketeaterfestival i Kulturugen

I 2008 startede vi en helt ny tradition på Middelaldercentret. En tradition som vi håber vil blive tilbagevendende og på sigt ø-dækkende. Med Ida Tjalve som primus motor kører vi videre med den dukketeaterfestival, som så småt kom i gang i år. Ida og Centret har meget store ambitioner om en sådan festival. Det skulle gerne gå hen og blive *den* internationale festival, som alle dukkeførere i Europa bare *må* være med til. Det skal være en mødeplatform for amatører og professionelle dukke-

teatergrupper. Som tankerne er med det nye middelaldermarked, således er også tankerne med den nye dukke-teaterfestival. Det skal være en sydende gryde af oplevelser og læring. Grupperne kommer for at mødes og lære af hinanden, - og samtidig, i Centrets åbningstid, være med til at skabe en publikumsevent, der på sigt skal dække hele Bornholm. I 2009 vil vi gennemføre dukketeaterfestivalen i forbindelse med Bornholms Kulturuge. I opstartsfasen vil festivalen være at finde på Bornholms Middelaldercenter, - men jeg håber, at det i løbet af de kommende år vil brede sig til mange af øens kulturinstitutioner, og på den måde være med til at gøre Bornholm internationalt kendt for denne festival. Det starter med en dukketeaterfestival men ønskes videreudviklet til en egentlig Middelaldermusik- og Dukketeaterfestival.

Jeg håber på et samarbejde med Kulturinstitutioner som: Svanekegården, Høstmuseet, Bornholms Kunstmuseum, Grønbechs gård, Bornholms Egnsteater, Musikhuset, Høst Museet, Naturbornholm, Sommerfugleparken, Bornholms Museum, Bornholms Biblioteker osv... det kunne være fantastisk med et samarbejde på tværs!

Meget kan man sige om Bornholms Middelaldercenter – men kedeligt er her i hvert fald ikke !

God jul og godt Nytår!

Niller

(Fotografer: Sukey Brown og Bjørn)

<p>ØSTERLARS SAVVÆRK</p> <p>Hans-Henrik Kofoed</p> <p>Stavsdalvej 21 · 3760 Gudhjem · Tlf. 56 49 80 19 Fax. 56 49 80 47</p>	
---	--

Ny medarbejder

Af Lena Mühlig

Kære alle!

Efter at Lene Halskov er stoppet som researchmedarbejder på centret – er jeg blevet ansat for fremover at varetage hendes opgaver, historisk research, fundraising, projektkoordination mm., og det er jeg rigtig rigtig glad for. ☺ Det er SÅ dejligt at være tilbage på Bornholm igen, og jeg ser frem til alle de mange spændende og udfordrende opgaver, der venter i fremtiden...

I er altid velkomne til at kontakte mig ved spørgsmål.

Mange varme hilsner

Lena

Sissel og Lena på årets marked

Buelavets tur til Odense

Af Frank Nielsen

Sankt Sebastian Buelavet har i år endelig fået spændt buen blandt fremmede. Vi har for første gang deltaget i bueskydningskonkurrencer blandt ligesindede. Faktisk er det sket hele to gange.

Første gang buelavet deltog, var til "Odinstævne" i Odense, som bliver arrangeret af "Det Fynske Buemagerlaug".

Dette foregik Lørdag-søndag, den 14. - 15. juni på Hollofgaard.

Anden gang til Hamar i Norge til NM i traditionel bueskydning. Dette foregik lørdag-søndag, den 9. -10. august på Domkirkeodden.

Det lykkedes os at få midler fra BMC's-vennekreds til at deltage, således at vi fik billån, tilmelding og rejsemidler betalt. Dette er vi meget taknemmelige for.

Vi endte med at være 7 deltagere i Odense, som alle deltog i skydekurrencerne. Da der var en ren "træbue-klasse" og en "fiberbue-klasse", var der nogle, der deltog i begge klasser.

Programmet ved dette stævne var:

lørdag, kl. 11-16

Skiveskydning 36, 24 og 18 yards.

Clout skydning på 150 yards.

Grillaften med helstegt pattegris.

Fordrag v. Dan Høj

Søndag, kl. 9 – 16

Skiveskydning 36, 24 og 16 yards.

Finaleskydning om "Odins Øje"

Palnatokeskydning

Præmieoverrækkelse.

Afrejsen fra Bornholm blev fredag den 13. kl. 17.15 med færge over Sverige. Dette betød, at vi var fremme i Odense kl. 21.45. Vi nåede at få sat telte op, inden det blev helt mørkt og fik både snakket og hygget med de tilstedeværende arrangører fra "Det fynske

buemagerlaug".

Om lørdagen under indskrivning mødte vi op med hele vores historiske udstyr og fik megen ros for dette. Der er ingen krav om at deltage i "historisk" påklædning, men det satte mange gode snakke i gang.

Der var ingen fra Sankt Sebastian Buelavet, som kvalificerede sig til finalen under skiveskydningen, men vores placering kan ses på:

www.buemagerlauget.dk/Aktiviteter/Odin/

Suk, det er ikke godt, men vi kan

forbedre os ☺ .

Clout skydningen kom umiddelbart efter og går ud på at komme så tæt på en skive, der ligger ned på 150 yards afstand, markeret med et flag, som muligt. 150 yards er ca. 137 meter.

Undertegnede fandt denne konkurrence særdeles interessant og har ført den videre til vores formidling på buebanen, da det er en træning i at træffe

”fjenden” på lang afstand. Desuden var undertegnede kun 10 cm. fra at træffe skiven.

Som et ekstra indslag havde de fået fat i en ”svævende fugl” som bevægeligt mål. Den havde vi megen morskab med at skyde efter. Der var dog ikke mange træffere ☺.

Om aftenen blev der serveret helstegt pattegris, som vi alle nød godt af. Da denne var fortæret sammen med passende drikkevarer (Læs: mjød og øl), kom Dan Høj på banen. Han er ansat ved Ribe Vikingecenter og har forfattet bogen: Bue og pil : fra Danmarks sten-, bronze- og jernalder.

En af de ting, jeg vil bringe fra hans foredrag er følgende. (citater fra foredrag).

Nogle af de ”bue-love”, der blev vedtaget i England under langbuens storhedstid:

Fædre skulle forsyne deres drenge mellem 7 og 17 år med 1 bue og 2 pile, og lære dem at skyde med disse.

Udenlandske buestammer skulle sælges enkeltvis (og ikke i bundter), så buemageren kunne se, hvad han købte.

Målskiver skulle skaffes, og dommere skulle sørge for, at det blev håndhævet.

År 1369: Alle fysisk stærke mænd (undtagen præster og dommere) fra 7 til 60 år skulle øve sig i bueskydning på højtider og fritid.

År 1369: De, som spilder tiden med ringespil, fodbold, håndbold, hanekamp, at kaste med sten eller andre frugtesløse sportsgrene uden værdi, skulle fængsles.

År 1369: Alle bueskytter over 24 år skulle skyde efter mål på mindst 202 m. afstand (220 yards).

År 1512: Buemagere skulle lave 4 buer af elm, ask eller anden egnet træsort for hver taksbue, de lavede. Dette gjorde det muligt at købe billige buer.

Resten af aftenen stod i hyggenes tegn☺

Søndag fortsatte skiveskydningen og finalen.

Som sidste konkurrence kom Palnatokeskydning. Det går ud på at skyde æblet af en dukkes hoved på 20 yards afstand. Man får lov at skyde 3 pile.

Hvis man rammer, bliver man palnatokeskytte af 3 grad og vil til næste år kun have 2 pile at skyde med. Der var dog ingen palnatokeskytter mellem os.

Se resultaterne her:

www.buemagerlauget.dk/Aktiviteter/Palnatoke/PalnatokeSkytter.htm

Vi er nu trætte og sætter snuden mod Bornholm igen, efter en god og oplevelsesrig weekend.

Frisko Is Depot Bornholm

**Finlandsvej 7
3700 Rønne
Tlf. 56447007**

FRISKO®

Glædelig jul og godt nytår

Heroldens redaktion ønsker alle vore læsere en glædelig jul og et godt nytår.

En særlig tak til vore annoncører og flittige leverandører af artikler, billeder og andre inspirerende indlæg.

Birgitta

Af Jette Overlund

Et af pilgrimsmålene i Norden er Vadstena. Vor familie rejste for nogle år siden i sporet af Arn de Gothia i Mellemserige og besøgte i den forbindelse Vadstena kloster.

Vi i Norden er jo missionsmark for den romersk-katolske kirke, og i 1999 blev Birgitta af Vadstena udråbt til skytshelgen for Europa; hun er et billede på den trofaste kristne hustru. Samtidig er hun den politiske stormandsfrue, der ved stædighed får sat sine fingeraftryk i svensk klosterkrønike. Efter middelalderen blev Vadstena verdsliggjort og brugt til hospital.

For ca. 90 år siden genoplivede Moder Hesselblad med støtte fra flere på hinanden følgende paver, Bigitinerordenen og har siden evnet at vende tilbage til Norden. Klosterbevægelsen er revurderet og er knap så streng som i middelalderens tid. Søstrene driver katolske gæstehuse i flere lande.

I Danmark har vi for få år siden (2006) fået bygget et helt nyt Birgittinerkloster i Maribo (tidligere også Mariager).

Da jeg surfede på nettet, faldt jeg over denne beretning åbenbart skrevet af en person i middelalderen eller.....

En god helgen er en død helgen

En mumlen rejser sig fra søerne i det sydlige Svealand, og en vind leger med bølgerne på Mälaren som svar på de efterretninger om Birgitta Birgersdatters død, som vi fik sidste år fra den hellige stad Rom.

I året 1375 for vor Herres Jesus inkarnation på den 7. oktober forlyder det fra vore polske venner i Gdynia, at de sølle rester af Birgitta Birgersdatter sidste sommer var på vej til Vadstena over Öland.

Dem som buro fru Birgittas ben.

Den velbyrdige Birgitta Birgersdatter er fulgt tilbage til det Sverige, som hun forlod for næsten 20 år siden.

Denne sidste rejse startede fra Rom i december 1373 og endte i Vadstena i sommeren 1374. Det er to af hendes nu voksne børn Katarina og Birger, der har ført hendes relikter til Vadstena. Reliktet bestod af de skeletdele, som fandtes efter Birgittas krop. Forhåbentlig har de fået det hele med sig fra det italienske, man hører jo, at der findes så meget uvæsen, korruption og relikthandel i syden.

Fodarbejdet i den hellige pavestad

Birgitta har sammen med andre ansvarlige katolikker i mange år (1350-1373) arbejdet for at få pavestolen flyttet tilbage til Peterskirken, hvor den rettelig hører hjemme.

I mange år har franske jarler krævet, at den ærværdige pave den ene efter den anden (1303-1378) opholdt sig i nærheden af det franske hof og sine kusiner. Den franske konge har ikke lige som den ærefulde kejser Karolus Magnus (Karl den store, kejser over det tysk romerske rige; 780-805) kunnet skille sværdet og fjerpenes veje. Han, Karolius, viste vejen ved at forsvare de kristne lande. Som Karl Hammeren før ham standsede kristne hære muselmændene på den Iberiske halvø og alle hedningerne ved Weisel. Vi i Norden sætter vor lid til, at vor konning hvert

nyttår deklamerer; ”Gud bevare Danmark”, og at vore stormænd går i ledning, når det er nødvendigt.

Det forlyder at paven i skrivende stund, 1395, iler til den hellige stad for at rydde ud i templets forgård; vi håber, at han fremover vil være at se som præst i Peterskirken ved julemessens.

Veje til Gud Herren

Da dansken med sine ansete mænd, sankt Knud Lavard og den hellige kong Knud, er godt repræsenteret, når det gælder kontakt til Vor Herre, må vi anse svenskerne forsøg på at sætte en hellig kvinde(!) som forbindelsesled til Gud Herren, som noget søgt. Vi ved jo, at det er igennem mænd (læs blot Mosebøgerne og Korinter brevene), at Gud hører vores bønner, så derfor bør vi håbe, at Birgittas sønner og mandlige åndelige arvtagere kan formidle den rette kontakt. At en kvinde kan vise den rette vej for sine medsøstre og døtre, vil jeg ikke afvise; Birgitta har jo levet et mere end fuldendt kvindeliv, hvor hun som datter, viv, moder, enke og senere som Jesu brud har gennemlevet alle de væsentlige livsopgaver, som en kvinde i vore dage kan ønske sig.

At følge Jesu vandringer ad den rette vej

Den Hellige Birgitta har både sammen med sin salige ægtemand, Ulf Persson, og senere med sine egne børn fortaget flere pilgrimsrejser, som det sømmer sig for den velbyrdige stormandsfamilie. Sammen med Ulf drog hun til Tronhjem og senere til Santiago de Compostella. Den sidste store rejse gik

sammen med hendes levende børn til den allerhelligste stad Jerusalem, hvor det i øjeblikket kan lade sig gøre at rejse til pga. velvillighed fra Kaliffen.

Desværre har den franske konge Louis d. 9 ikke kunnet rense vejen for den sande pilgrim ved sine mislykkede korstog (ca. 1250 og 1270), der nok mere var af merkantilt hensyn til handelsvejen for den franske købmand end som en sand kristen ekspedition for at sikre vejen til den hellige grav i Jerusalem.

Mirakler baner vejen for Birgittas bære.

Den lange rejse fra Rom mod Svealand, hvor afkommet på bedste vis forsøger at undgå at rejse i fransk eller dansk dominerede områder, kunne nok gå galt på 1000 måder endda.

At rejse af sted fra Rom allerede om vinteren kunne jo resultere i problemer med føret på landevejen, men herom forlyder det, at klar frost og milde vinde fulgte båret, og det værste uvejr kom over rejseselskabet, når de var godt indkvarteret i nogle af de mange klostre, de overnattede i på deres vej.

Transporten over en flod i Alperne var dog nær gået galt, da hesten vred om på hoven og gik ned på knæ. Læderremmene brast, og kisten skred ud på isen faretruende nær en åben våge. Kun godt hestekendskab fra de solide Lombardiske drenge og den hellige Jomfru Marias over blik, æret været hendes navn, forhindrede en katastrofe for det svenske folk.

En vildfaren munk

Ved Heidelberg mødte selskabet en ung munk, og da han havde hørt på, hvordan de i Birgittas navn beskrev den nye klosterregel, hvor Abbedissen leder klostret, syntes han umiddelbart ilde om disse planer for et dobbelt kloster i Vadstena. Og han lo åbenlyst af den naive tanke om, at mænd og kvinder kunne mødes i Kristus uden skam. Der gik ikke en halv dag, før han blev slået med sygdom og vanvid. Munken falder om med fråde om munden, og der går tre dage med feber og vildelse, før en præst og to kloge kvinder fra egnen formår at få ham til at bede for rejseselskabets fortsatte held og lykke. Hans sygdom forsvinder lige så hurtigt, som den opstod.

Derefter følger han dem med glæde på vej. Han udspørger især Katarina om den nye klosterregel, som Birgitta i levende live udarbejdede. To konventer, (dvs. et dobbelt kloster) strengt adskilte, findes ved siden af hinanden under ledelse af en abbedisse. 25 brødre, heraf 13 præsteviede, skulle celebrere messen, prædike på modersmålet og give syndsforladelse til de 60 søstre. Disse bør leve i streng klausur; tavse, fattige og som Jesu søstre. De må være arbejdsomme med det vigtigste arbejde, man kan have her på jord, nemlig at gøre forbønner til de hellige mænd og kvinder - men især den hellige jomfru.

Vejen til Vadstena er belagt med mirakler

Som følge af denne sande, fuldkomne, hellige kvinde kan alene den omstændighed, at rejseselskabet kommer

igennem en landsby i det polske og kan lette fødslen for en stakkels kone i den polske by Sludsk, hvor hun ellers ikke var levnet mange chancer for at overleve efter at have døjet med sin fødsel i 2 dage. Katarina og Birger falder ned ved siden af sengen og beder moder om hjælp til forløsningen af kvinden Marrika.

En varme breder sig i kroppen på den overgravide, og med et ryk går fødslen i gang. Der fødes en pige i familien, og faderen og de 4 søstre takker med glædestårer og beder Katarina om at måtte opkalde barnet efter hende. Katarina fortæller dem, at det er Birgitta, der er den rette forløser, og derfor findes der nu en lille Birgitta af Sludsk i det polske. Jeg har beretningen fra den polske købmand ved Frenne. Han mødte familien i sommers og så hendes søstre lege ved brønden.

Ängelns lovsång

Vi er dog overbevist om at det er Jomfru Maria, der i sandhed skal prises for alle disse mirakler: hvad kan de

ellers bruges til end at prise hende, der blev forundt at leve videre i denne verden efter sin søn Jesu Kristi død, opstandelse og himmelfart. Her er hun de troendes styrkerinde og de vildfarnes rettesnor.

Vi kender hende som apostlenes mesterinde, martyrernes støtte, bekenders lærerinde, jomfruers klareste spejl, enkeres trøst og den nyttige rådgiver for dem, der lever i ægteskab. Den bedste hjælperinde for alle, som bekender sig til den rette, katolske tro.

Det er kommet mig for øre, at Birgitta også har forfattet tekster, der forklarer kristentroen for søstre. Birgitta skriver med gåsepen i sin bog lavet af hjemmegjort papir bl.a. fra det herrens år 1350 21 læsestykker til brug i klosteret.

Englens sang, den hellige moders sang, sangen om Jesus Kristus og mange andre vigtige linjer.

Dette var min beretning om den hellige svenske kvinde Birgitta.

Buelavets tur til Hamar

Af Frank Nielsen

Den anden bueskydnings konkurrence, Sankt Sebastian buelavet deltog i, var i byen Hamar i Norge den 9. – 10. august 2008. Deltagerne ved dette arrangement var ”Bamse”, ”Kjeldsen”, Michael, Morten og Frank. Desværre måtte Tor melde fra i sidste øjeblik.

Vi tog af sted i Middelaldercenterets Trancit samt en privat personbil fredag den 8. august kl..15.

Da afstanden derop var ca. 800 km. plus en sejltur med Hammerodde, blev vores ankomst til stedet kl. 5.30 lørdag morgen. Vi fik rejst et middelaldertelt, vi havde lånt at Middelaldergruppen Burgenda, på rekordtid.

Vi fik os lige 4 timer på øjet, og så var det bare at komme ud af fjerene, da skydekurrencens tilmelding startede kl. 10.

Under tilmeldingen var der tid til at få sat styr på vores lejr og lægge vores udstyr frem til øjesyn. Vi havde ud over vores buer en del udstyr, så som knive, sværd, ”jacks”, brystplader og

diverse bæltter og tasker. Vi havde selvfølgelig også vores fine ”Sankt Sebastian” helgenfigur og buelavets banner. Det fik vi stor ros for.

Udstyr

Der var forholdsvis skrappe regler for udstyr. De var som følger:

Buen.

Buen skal være lavet af naturmateriale, med eller uden laminat. Undtaget er buer som er vanskelige at fremstille eller meget dyre i indkøb, eks. Asiatiske komposit buer. I dem er det tilladt at bruge kunststof, så som glasfiber. Undtagelsen gælder ikke for længdeskydning, da materialer er af afgørende betydning for konkurrencen.

Ingen former for påmonteret sigte eller mærker, der kan benyttes som sigtemiddel, er tilladt.

Det er ikke tilladt at have nogen form for stabilisering eller kunstig vægt påført buen.

Moderne lim og overfladebehandling af buen er tilladt. Overfladebehandlingen skal være for at beskytte buen,

ikke for at øge dens ydeevne.

Pilehylde.

Da pilehylde var ekstrem sjælden før 1900-tallet, er det ikke tilladt at have indskåret pilehylde eller centerskuds bue med sigtevindue. Heller ikke pålimet eller påskruet pilehylde er tilladt. Pilen skal hvile på hånden eller håndtagets læderkant. Læderkanten må ikke være mere end 2 mm. høj.

Markering for pilens udgang (arrow pass) er tilladt.

Buestreng.

Man må bruge hvilken som helst type strengemateriale. Det er tilladt at have midtsurring og nokpunkt, også i metal.

Pile, fjer og nokke.

Kun pile lavet i træ eller bambus er tilladt. Maling er tilladt til pynt og beskyttelse/imprægnering.

Fjer kan være af alle typer naturfjer.

Kunststoffjer eller plastnokke af en hvilken som helst type, er ikke tilladt.

Pilespidsen kan være af et hvilken som helst råmateriale (jern, ben, sten eller træ.) Der er ingen vægtbegrænsning. Arrangørerne kan sætte begrænsninger for pilespidsens udformning og pilens udseende/form. Normalt tillades der ikke jagtspidser og knaldrøde stribede fjer. Der opfordres til at bruge naturfarvede fjer og pilespidser, der ikke ødelægger skydeskiverne.

Det er tilladt at bruge fingerbeskyttere af en hver art. Der tillades ikke brug af metaller, legeringer eller kunststof som aktiv del. Tommelring og japansk

skydehandske (yugake) er tilladt.

Desuden var der "dresskode".

Beklædning.

Beklædning skal være historisk efter bedste evne og gælder specifikt for

deltagere af "Norges Mesterskab i historisk bueskydning."

For deltagere i andre konkurrencer er krav til beklædning op til arrangørerne og skal annonceres på forhånd.

Skydeteknik.

Buen skal holdes lodret eller skråstillet efter eget ønske. Buen skal affyres med en hånd på midterstykket af buen og en hånd på buestrengen. Fingrene på strengen skal være således, at mindst en af fingrene er i berøring med pilens nok. Der er ingen krav til ankringspunkt, som gerne må være variabel. Pilen skal hvile på buehånden.

Vores udstyr blev gennemgået, og alt vores grej, som vi ville skyde med, blev godkendt.

Under Norges-mesterskabet i historisk bueskydning, deltog vi på lige fod med Nordmændene i de indledende runder,

men havde ikke mulighed for at deltage i selve finalen. Måske skal jeg lige tilføje, at ingen af os placerede os til at fortsætte til finalen, men vi vil forsøge igen til næste år... 😊

Der blev skudt på hhv. 6, 12, 18, 24 og 30 meter, startende fra korteste afstand og derefter rykkede vi længere og længere væk. Der blev skudt 3 pile på hver afstand, og alle pile, der ramte skiven, blev talt som 1 point. Det maksimale antal point blev derfor 15 i

hver runde.

Da indledende runde var overstået, fik vi god tid til at se os om på pladsen.

Mange havde indleveret buer og pile til konkurrencen for bedste hjemmelavede bue eller pil. I buebygger-konkurrencen var der en for enkeltræs buer og en for laminat buer. Vi deltog med en enkelt bue af taks.

Nordmændene er dygtige buemagere. Der var et utal af historiske buer i alle mulige træsorter og udformninger. Der var kopier af Engelske langbuer i takstræ, "Holmegårdsbuer" af elmetræ, Aske/valnød laminat, Samebuer af gran omviklet med birkebark eller specialbuer som for eksempel en

kombineret bue og skistav.

Der var nok at se på til lang tids studier i buebygning.

The running arrow tournament

Næste konkurrence var "running arrow." Vi har fået reglerne med hjem og tilladelse til at sprede kendskabet til denne ganske morsomme skydeform.

Regler:

Herolden er enevældig skydeleder, sikkerhedsansvarlig og dommer.

Alt skal gå stærkt. Udvælgelsesmetode: "Vind eller forsvind".

Der skal være mindst 2 deltagere, men man kan også danne hold, med flere på hvert hold.

Der opfordres til at drille og distrahere modstandernes hold.

Startlinien er 18 meter væk fra skydeskiven. Skydelinien er 12 meter fra skydeskiven.

Skydeskiven er normalt 24 * 24 cm. Den står 120 cm. over jorden.

Alle deltagerne afleverer en pil til Herolden, som derefter udtrækker 2

tilfældige modstandere.

Gennemførelse af konkurrence

Herolden står på 12-meter-linien. De 2 konkurrerende skytter tager 3 pile og stiller sig på 18 meter linien. Når Herolden giver signal til start, tager hver skytte en pil i hånden og løber frem til 12 meter linien og skyder mod skiven. Derefter tilbage for at hente pil nr. 2 og løber igen ned til 12-metermærket og skyder. Det samme med pil nr. 3. Den, der har flest træffere, har vundet. Har begge skytter lige mange træffere, er det den, der kom først i mål, der har vundet.

Vi skulle lave konkurrencen som en stafet, Danmark mod Norge. Der var 6 skytter på hvert hold. Som en ekstra mulighed for at score point, ville det hold, der kom først i mål, få 3 point.

I starten stod det lige mellem Danmark og Norge. Ved sidste mand førte Danmark på tid og point, men Norges bedste hurtigskytte kunne vi ikke slå. Selv om vores hold kæmpede bravt, måtte sidste danske mand "bide i græsset" og Norge vandt med 2 point. Til gengæld havde vi på det danske hold flest træffere i skiven. ☺

Efter konkurrencen blev der skålet for en god kamp. Vi overbragte arrangørerne en flaske Stormandsmjød og fik til gengæld bladet "Toxofil" med masser af spændende historiske artikler

om bueskydning og buebyggeri.

Om aftenen blev der serveret mad fra grillen, og der blev skålet flittigt og mandigt.

Det blev en hyggelig aften med mange røverhistorier om dagens skydning samt sange omkring bålet.

Vi gik dog forholdsvis tidlig i seng, da den manglende søvn fra rejsen var ved at melde sig. Der var jo også en hjemrejse, som desværre var lige så lang, i vente.

Hjemtur

Søndag var pakkedag, men der var dog lige tid til at kikke lidt på

"Domkirkeoddens" og Hedemarks-museets seværdigheder. Hamar Domkirke blev bispesæde i år 1152/53. Kirken blev færdig år 1200 og ødelagt i år 1567 under 7-års-krigen.

I dag er den beskyttet at en stor glassdome, som dækker hele ruinen.

Hvorfor synger vi

Af Jette Overlund

Anno 2008, også kaldet sangens år, efter den herre Kristi fødsel. I det ganske land samles godtfolk for at synge salmer, viser og udenlandske vandresange. Rejsende nærmer sig Øen og samler et kor af glade sjæle, og som i et fjernt syn kan vi, når sabbatten starter fredag aften, fryde os sammen når struberne vibrerer og alt bliver til en himmelsk symfoni og til Vandøens (Bornholms) ære.

Alle disse stjerner, på udenlandsk All stars. De blinker for os.

Ja, men her på Centret har vi jo sunget i alle Nillers dage!!

Ved vores dejlige afslutningsfest i oktober, hvor godtfolk samledes omkring dejlig og rigelige mængder af mad og øl, viste gølgerbørnene hvordan det kunne gøres, da de brød ud i sang midt i stormandens sal! Ja, vi kunne jo ikke få dem til at holde op igen. Det er helt rart at se, at de skidne unger bliver tugtet og holdt i øerne af gøglermoderen, den stakkel, hun må ha' det hårdt, men hun klarer sig, har jeg hørt.

Hvis du har fulgt med i, hvordan www.skjaldesang.dk har udviklet sig i løbet af de senere år her, kan du se, hvordan eventsangen lever Danmark. Og der skrives nye sange og laves fortolkninger efter hver liverolle-spilsscenario. Her på sitet kan man tilføje sine egne udgaver, og derved lever traditionen videre.

Her genfinder vi "Pandekagesangen", "gøglerheksen" og de gamle travere: "Soen og skræd-

1. Linje
2. Linje

Hej vite vom og osv.

deren", "3 møer" og "Liden Karen" osv.

Hos os i Vennekredsen har jeg kunnet få mine sange sunget bl.a. "Spindelvæv", og det er jo sjovt at have sine egne udgaver at være fælles om. Skæmteviser holder vi af her i Vennekredsen; "de 7 kærester", "Langlinken" og "Kragevisen" tilhører denne kategori. P.g.a. rollespillernes vise-tradition kommer jævnligt nye udgaver til af de lystige melodier, der findes til "Kragen"/"Gøgler" og "Heksen", og det er fantastisk, at de unge mennesker bruger alle sanser og (sanger-) muskler for at skabe den rette stemning og miljø.

Valravn/Viralej www.myspace.com/valravn (her er musikeksempler) gør nye indspilninger af "Drømte mig en drøm" og "Sven i rosengård", og derved fornyes disse viser og får et større publikum, end der kan være i Muzikhuzet i Rønne. Ja dansken synger stadig! Ligeså bornholmeren.

En slags kultur møde sker, når skæmtevisesangere møder syngende rollespillere og en slags sangerdyst opstår.

Vi diskuterer så, hvordan visen bør synges, eller frembringer vores egne udgaver af disse.

Leif Varmark (det er ham med ”Jyske knægte” og ”Lygtemanden”) har på sin hjemmeside, www.balladeskolen.dk (her er også musikeksempler), en stor samling af sange og viser, der var vores oprindelige inspiration. Lene Halskov Hansen brugte i sit kompendium mange af disse sange. Viserne er blevet brugt på højskoler og kurser siden 70’erne. Katten i sækken er også en del af denne tradition. De ældste viser her kan findes i visse adelsvisebøger fra 1600-tallet, men de fleste af skæmteviserne blev beviseligt sunget for 100-150 år siden, da folkemindesamlere som Evald Tang Kristensen (1843-1929) gik omkring på den jyske hede og lyttede sig frem til den danske folkesjæl. Op i 1960-1970’erne blev der stadig sunget de gamle sange, og dette er også dokumenteret.

Jeg har tilladt mig at spinde en ende over ”Den store ølbrygning”. Her beskriver jeg mine oplevelser fra dette års aktiviteter ved kroens 15 meter udskænkning. Jeg undskylder for mit dårlige bornholmske sprog. Det er for sent at gøre det bedre!

balladeskolen.dk/pages/013_1875.htm find fono nederst på siden.

På denne link kan du høre en udgave fra 1907!

Ølbrygning

Trad.

Vi tjente Nils Rass i alle dessa år /:
Nej, aldri’ bedre folk hanj får /:

Vi satte noget byg i krukker og kar/:
Ja, det kom op ser her hva’ vi har/:

Vor malt den groede så højt i sky’
Så ravna o’ kajer de fløj i ly’

Vi hadde injen korr o’ samlaed i
Så tov vi en tjessa o’ fylte ’na op

Vi har injen ovn o’ torraed i
Så tov vi o’ torreded i potteovn

Nils Rass hanj red te Melsted ner
Å lånte nad’ gjerring från tyska smed

Vor øl tov rati’ te a gjerra
Så ded slov op på væjgga o’ dørra

Der kom enj hummels fløjendes
Den gjorra vor øl så røjdnednes’

Vor øl det ble så farlig stjærkt
A’ kjællingen lov i sijn bara sjærk

Vor øl det ble så ædelt godt
A orma o’ pugger de krev derop

O’ drengena sloges med kanjer o’ kruz
O’ pajerner fikj sej osså enj ruzz

Vi sålte øl på tysk’ o’ pol’sk
Monga penga å tælla op’

Men all denj peng denj drok vi op
Nils Rass, hanj fikj saj nok en brok

Jette Overlund 2008

Hvem var Knud den Hellige

Af Ole Boyer Pedersen

En af Svend Estridsøns 5 sønner, der blev konge efter ham, regerede i kun 5 år fra 1080 til 1086 men fik en stor betydning for eftertiden og for udviklingen af Danmark som nation. Han blev født ca. 1043 siger den kendte kongerække, hvor han efterfulgte sin bror Harald (Hen) 1074-80, og selv blev efterfulgt af Olaf (Hunger) 1086-95. Erik (Ejegod) 1095-1103 og Niels 1104-1134 fik indført meget af det, Knud gerne ville men ikke nåede især med hensyn til de kirkelige forhold.

Knud var en mere moderne konge end sin fader, der i sind og fremtoning var en viking, der hellere klædte sig i hjemlige klædestoffer og med flid førte sin ledingshær på krigstogter til England. Knud havde fået uddannelse og efterlignede de tyske og flamske hertuger. Han støttede kirken med kirkebyggeri og jord. Han gav et stort privilegiebrev til Lund stift og også store gaver til Roskilde og Odense. Han startede også opførelsen af den kirke i Odense, der kom til at bære hans eget navn, Skt. Knuds kirke. Han gik med flid ind for barmhjertighed og retfærdighed, som hans bror Harald var blevet pålagt af paven, Gregor d.7, og indførte forbedringer for de svagtstillede i datidens samfund, kvinderne, frigivne og frikøbte trælle, udenlandske indvandrere og andre.

Det blev en lov om tiende til kirken samt et togt imod England og Vilhelm Erobreren, der blev aflyst efter at ledingen var samlet i Limfjorden, der

førte til opstanden imod ham. De jyske stormænd og bønder fandt, at det var for meget, og når man nu var samlet, var der jo en lejlighed til at slippe af med den plageånd, der bare brugte af deres rigdomme. Det var heller ikke populært at udskrive skatter dengang som nu, og en ledig hær er altid et faremoment, der kan blive farligt indadtil, hvis den ikke bruges udadtil. Det var ikke fordi Knud ikke vidste disse sandheder, men det var en vanskelig situation i de sydlige lande, hvor paven og den tyske kejser Henrik d. 4 var i strid om magten i kirken. Det blev kendt som investiturstriden, og de tyske biskopper blev fordrevet til Slesvig, hvor Knud gav dem beskyttelse. Han var usikker på, om det var for tillokkende for tyskerne at snuppe den lette gevinst i Danmark, hvis han førte sin hær bort til en opslidende krig mod en stærk ny krigsherre som Vilhelm Erobreren.

Opstanden startede i Vendsyssel, og Knud tog til Odense for at få styr på situationen fra et sted, hvor han havde

venner. Men han blev hårdt trængt og måtte med 18 af sine hirdsmænd søge tilflugt i Albani kirke. Han forberedte sig på at dø ved at skrifte og bede, men efter at hirden ikke kunne beskytte ham længere, lod han sig hugge ned uden at værgе for sig. Det var uhørt brutalt at myrde en konge og så endda foran alteret i en kirke. Det var stærke sager dengang.

Man tror jo efter en så dramatisk begivenhed, at oprørerne ville opsætte en ny leder, der kunne gøre ret efter deres mening, men det skete ikke. Næsten som om intet var sket, opløstes oprøret og bønderne fik nok at gøre med at bjærge høsten og sikre deres eget.

Knud blev gravlagt i Albani kirke, og der blev snart berettet om mirakuløse helbredelser ved hans grav. Da der også opstod misvækst og hungersnød, der blev opfattet som Guds straf imod den grove misgerning, blev Knud med pavens tilladelse udråbt til helgen 19. april i år 1100. Han blev skrinlagt i sin egen kirke, Skt. Knuds, hvor kisten stadig står. Pilgrimme søgte til hans relikvier gennem hele middelalderen. Knud d. Hellige var den 10. helgen, der var godkendt af pavestolen.

I marts 2008 blev Knuds helgenskrin åbnet, og hans rester undersøgt af retsmedicinere på Retsmedicinsk Institut. Det var ikke småting, de nåede at finde ud af på de kun 7 timer, han var forstyrret i sin gravfred. De fandt ud af, at han var yngre og mindre end hidtil antaget og fint bygget. Det blev konstateret, at han var højrehåndet. Der var 2 skader på knogleresterne, der vidner om Knuds voldsomme død. En

skade på korsbenet tyder på et lansestød forfra igennem bughulen, samt en revne i kraniet under pandebenet, der enten er fra et sværdhug igennem kindbenet, der ikke er bevaret, eller et slag i ansigtet med en stump genstand. Begge skader er tydet som dødelige. En vigtig opdagelse er, at underarmsknoglerne er ubeskadiget, og det er bemærkelsesværdigt: for det er det første sted, der vil blive skadet, hvis offeret værgе for sig. Det bekræfter overleveringen om, at han modtog sin død uden kamp på trappen i kirken. Der blev taget prøver af knoglerne til Dna-undersøgelse og fastlæggelse af, at det vitterligt er Knuds rester, der befinder sig i skrinet i Odense. Det er endnu ikke endeligt fastslået, at det er Svend Estridsøns søn, men undersøgelserne er ikke afsluttet. Den katolske kirke har anmodet om at få et par knogler som relikvier, for han anses stadig som en vigtig helgen. Det kræver dronningens tilladelse til udlevering af hendes forfaders levninger, så det trækker ud. Nu har han været død i 900 år, så det kan vel ikke haste så meget.

Han skød papegøjen

Af Bjørn Ørding-Thomsen

Vanen tro afholdt Bue-lavet papegøjeskydning ved afslutningsfesten (se bagsiden af Herolden for et stemningsbillede), og i år kunne Frank løbe med både æren og trofæet.

Til lykke!

Fotograf: Martin Holm

Nordea

Dagli' Brugsen

ØSTERLARS

Åbent alle ugens dage Posthus - Benzin - Apotek - Tips - Lotto Tlf.56498005

Vinterens kursusweekender

Af Helle Pfeiffer

Vi startede den 1-2 november, og vi havde en hyggelig weekend - både voksne og børn. Der blev lavet lædertasker, sko, smedeforklæde, kyser til mænd, uldkjoler og hørskjorter. Vi bruger også tid på at vise historiske fund af dragter og tilbehør.

Centrets dragter bliver ældre, slidte og kryber i vask og skal repareres hele tiden. Derfor vil det være en god ide, at de, som låner dragter til hele sæsonen, selv syede deres dragter. Gøglerbørnene og deres forældre låner mange dragter og sko hvert år. Vi under viser også børn i syning af

dragter sammen med deres forældre.

Så her er en mulighed for jer: selv at sy jeres egne dragter og sko til næste sæson. Vi har hør og uld stof i mange farver og læder til sko, tasker og bæltter til salg. Vi hjælper med mønster, klipping og syning.

Der er kursus hver måned, den første weekend! 6-7 december, 3-4 januar, 7-8 februar, 7-8 marts, 4-5 april og 2-3 maj.

Husk madpakke, vi laver kaffe.

Tilmelding til Helle Pfeiffer :
tlf. 56 96 60 90 mobil: 51 54 15 07
eller helle.pfeiffer@pc.dk

Nyt fra lavene

Hildegard-lavet

Vi har haft store ambitioner om at lave et arrangement hver torsdag aften, så vi igen kan få samlet Vennekredsen på Centret om torsdagen.

Buelavet har altid været til stede og har deltaget i vores arrangementer - men derudover har fremmødet været ringe.

Den første aften (orientering om buer for ikke-medlemmer af buelavet) var kun Buelavet til stede. Frank ændrede lynhurtigt emnet, så buefolket fik meget, god information.

Den anden aften fortalte Lena glimrende om brikvævning og nålebinding - og alle os uvidende, der ikke kendte noget til det emne - men ud over Buelavet var der kun 3-4 tilhørere.

Den tredje aften - filmaften med "Det syvende segl" - var vi 3 udover Buelavet.

Jeg kan kun konstatere, at der ikke er særlig stor interesse for disse arrangementer, og jeg er derfor kommet til følgende konklusion:

Vi stopper vores fælles torsdagsarrangementer for Vennekredsen.

Vennekredsen og lavene

Af Pia Girotti

Vennekredsen har i princippet bestået lige så længe, som Middelaldercentret har bestået, altså ca. 12 år.

I de første mange år var og hed det Bornholms Middelalders støtteforening. Støtteforeningen var en aktiv gruppe, der hjalp med alt praktisk arbejde især i forbindelse med middelaldermarkederne, der i de første år foregik på græsarealet neden for Hammershus Et flot sted, der dog krævede sine mænd og kvinder hver år, for alt skulle etableres før markedet og nedtages, når ugen var gået.

Det var derfor en stor gevinst, da daværende Allinge-Gudhjem kommune forærede Bornholms Middelaldercenter Rågelundsgård, hvor aktiviteterne kunne foregå og bebyggelsen blive permanent.

På et tidspunkt blev det så besluttet, at ændre Støtteforeningen til en vennekreds.

Vennekredsen står for udgivelsen af kredsens medlemsblad, Herolden

I Vennekredsen er der gennem tiden opstået en hel del lav, der hver især arbejder med det, de deltagende medlemmer interesserer sig for. Gennem tiden er mange lav opstået og nogle ophørt afhængig af hvilke interesser, der har været mest tilslutning til.

Vennekredsen består pt. af følgende lav:

Balladelavet:

Danser for folk og for dronning og danser for alle og enhver.

Lavet mødes om torsdagen.

Kontaktperson: Jette Overlund, tlf. 5695 5364, mobil 4036 9564

Bryggerlavet: Sct.Laurentii bryggerlau

Agter at fremme kendskabet til middelalderlige brygmetoder og dertil relaterede håndværk.

Bryggerlavet afholder sammen med Buelavet såkaldte papegøjeskydninger.

Lavet mødes ca. 4 gange om året eller efter behov.

Kontaktperson: Oldermænd Olsen, tlf. 5695 6951

Buelavet: Sankt Sebastian Buelav

Fremstiller langbuer, pile og pilespidser efter de gamle teknikker, som er blevet brugt gennem århundreder. Desuden skyder de med langbuerne.

Lavet mødes hver torsdag ml. 19-21.30

Kontaktperson: Frank Nielsen, tlf. 6178 6773

Dramalavet: Terentius

Sætter fokus på sjov, ballade og skuespil. Er nogle glade mennesker i alle aldre, som vil undervise i drama, øve og tilbyde jer en rolle i middelalderen.

Kontaktpersoner: Josefine Siegrist, tlf. 2160 3027 eller Christina Hobel, tlf.

6061 2306.

Gøglerlavet: Trup Ting Tang

Gøglerlavet består af gøglerbørn og deres familier. Der er ingen professionelle gøglere i lavet, men vi har tæt kontakt til Burgundia Gøglerne.

Gruppen øver hver uge.

Kontaktperson: Birgitte Sonne Hansen, tlf. 56363070

Hildegard:

Er en flok godtfolk fra Vennekredsen som gerne vil se nærmere på netop det som styrede middelaldermennesket fra vugge til grav – nemlig tro og overtro.

Kontaktperson: Bjørn Ørding-Thomsen tlf. 5647 0112.

Milelavet:

Arbejder med milebrænding og jernudvinding. Aktiviteter der både er fysisk og tidsmæssigt krævende, men spændende.

Kontaktperson: Niels Larsen tlf. 5649 8363

Plantelavet: Sankt Dorothe plantelav

En sammenlægning af to tidligere lav, Urtelavet og Havelavet. Urtelavet er for kloge koner og en alkymist. De kan lide at arbejde med urter, eliksirer og

helbredelsesmetoder.

pt. ikke aktivt

Skrædderlavet:

Nok det første lav der blev stiftet.

Er aktivt på mange forskellige måder. Reparerer centrets dragter, sko og tilbehør. Fremstiller nye dragter og tilbehør. Konstruerer nye mønstre og beskrivelser. Studerer middelalderens beklædning og håndværk. Arrangerer kurser, foredrag og tager på ekskursioner til museer og andre middelaldercentre. Er aktive på Centret i sæsonen med forskellige håndværk, som vi formidler til vores gæster.

Mødes torsdage i lige uger.

Kontaktperson: Elaine Madorma Robinson, tlf. 5644 7344, mobil 2843 4442.

Smedelavet:

Dyrker det ædle gamle håndværks traditioner og demonstrerer for centrets publikum, hvordan det kolde jern formes med smedens, essens og hammerens hjælp.

Kontaktperson: Allan Martinsen, tlf. 5764 2768, mobil 4042 7945

Kontor- & Datahuset på Bornholm

Snellemark 45 - 3700 Rønne

Telefon 56 95 12 69 - Telefax 56 95 69 50

Afslutningsfest

Fotograf: Martin Holm

